

СЕКЦІЯ «ЗАКОРДОННА ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ»

Васильєва К. В.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Боднар О.А.**, кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

АНАЛІЗ РИЗИКІВ У БАНКІВСЬКІЙ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Процес модернізації банківської системи в Європі давно став відповіддю на технологічні виклики, регуляторні зрушення та зміни в поведінці клієнтів. Європейські банки за останнє десятиліття активно інвестують у цифрові платформи, відкриті банківські АРІ, хмарні сервіси, автоматизацію сервісів, модернізацію платіжних систем і карткових платформ. Регулятори ЄС, зокрема Європейський центральний банк (ЄЦБ) разом із національними органами нагляду, визнають, що такі зміни підвищують операційні, кібернетичні, ризики аутсорсингу та залежності від сторонніх провайдерів. Наприклад, банківський нагляд ЄЦБ впродовж 2023–2025 років виділив пріоритет серед ризиків, пов'язаних із цифровою трансформацією, зокрема взаємодією із третіми сторонами, злочинністю з відмивання грошей, шкідливими кібер-подіями [1]. У випадках, коли банки замінюють застарілі “монолітні” ІТ-системи на архітектури, побудовані на АРІ та microservices, вони стикаються з проблемами масштабування, забезпечення сумісності, міграції даних, навчання персоналу. Європейський кейс із модернізації карткових платформ показує, що банки змушені перенесли мільйони карткових облікових записів з legacy-систем у нові архітектури, що вимагає значних зусиль, пов'язаних із безпекою, тестами та забезпеченням безперервності обслуговування.

Європейський досвід показує ефективні підходи до управління стратегічними ризиками через структурні реформи [2]. Так, «Liikanen Report» у ЄС запропонував відокремити ризикові операції банків (зокрема, пропрієтарну торгівлю) від основної депозитної діяльності, щоб зменшити системні ризики фінансової системи. Попри високий рівень інновацій, у більшості європейських банків спостерігається розрив між стратегією цифрової трансформації та її практичною реалізацією. За даними BankingHub, 84 % банків аналізують поведінку клієнтів і технологічні тренди, проте лише близько 40 % вважають, що впровадження цифрових рішень відбувається достатньо швидко.

В Україні модернізація банківської системи відбувається в унікальних умовах воєнного стану та економічної нестабільності. Після 2022 року банки зіткнулися зі зростанням частки непрацюючих кредитів через втрати активів, зниження платоспроможності клієнтів і руйнування бізнесів. За даними OECD, рівень NPLs зріс до 39,3 % у травні 2023 року, знизившись до близько 30,3 % на початок 2025-го року. Попри це українські банки продовжують

впроваджувати цифрові сервіси, дистанційне відкриття рахунків й автоматизацію процесів, що свідчить про поступову адаптацію до сучасних викликів.

Таким чином, кредитний ризик в Україні — одна з ключових загроз модернізації, оскільки банки мають як істотну частину портфеля з проблемами повернення, так і необхідність відповідати новим стандартам, зокрема у визначенні NPL за стандартами ЄС [3].

Ще один важливий український показник — капіталізація банків. Станом на 1 червня 2025 року норматив достатності регуляторного капіталу України (Npk) становив 15,49 % , що значно перевищує мінімальні вимоги (9,25 %). Аналогічно Tier-1 капітал (внутрішній, основний капітал) — 15,15 % проти нормативів 5,625 % чи 7,5 % залежно від виду капіталу [4]. Це свідчить, що незважаючи на війну та значні ризики, українські банки змогли зберегти значний запас міцності.

Також варто звернути увагу на динаміку співвідношення кредитів до депозитів. До початку війни (2021) банки в Україні використовували близько 67,6 % депозитів для кредитування; до 2024 року цей показник знизився до ≈ 40 %, а в липні 2025 року зріс до 43 %. Це свідчить, що під час війни банківська система діяла обережніше, знижуючи ризики неповернення, а частину депозитів спрямовувала на безпечні активи чи підтримання ліквідності.

Український банківський сектор, за даними уряду та НБУ, залишався прибутковим і ліквідним, навіть попри підвищення корпоративного податку до 50 %. У 2023 році прибуток становив €2,6 млрд, або близько 1,3 % ВВП.

Поряд із фінансовими ризиками банки активно модернізуються відповідно до європейських стандартів. З 2025 року НБУ повністю узгодив визначення NPL із нормами ЄС, що посилює вимоги до визнання та покриття проблемних активів

Європейський досвід і українські реалії засвідчують, що головними ризиками банківської модернізації є помилки у стратегії, технічні труднощі ІТ-трансформації, кіберзагрози, кредитний ризик, залежність від сторонніх технологій, репутаційні втрати та регуляторна невідповідність. Для України додатковими чинниками ризику залишаються війна, геополітична нестабільність, зниження доходів населення, тиск на ліквідність і потреба швидкої гармонізації зі стандартами ЄС.

Отже, аналіз ризиків у банківській модернізації є ключовим інструментом для забезпечення стійкості та ефективності. Європейський досвід дає багато практичних уроків, а українські дані підтверджують як ризики, так і сильні сторони, які можна використати. Коли модернізаційні проекти будуть реалізовані з урахуванням цих уроків, Україна має шанс побудувати банківську систему, що відповідає стандартам ЄС, здатну адекватно реагувати на зовнішні виклики і стійку до майбутніх шоків [5].

Список використаних джерел:

1. Модернізація автоматизованої банківської системи: шлях до збереження конкурентоспроможності в мінливому фінансовому ландшафті. URL: <https://www.zfort.com.ua/blog/modernizaciya-avtomatizovanoyi-bankivskoyi-sistemi-shlyakh-do-zberezhennya>
2. Samoilenko Y., Britchenko I., Levchenko I., Lošonczi P., Bilichenko O. Bodnar O. Economic Security of the Enterprise Within the Conditions of Digital Transformation. Econ. Aff., 67(04). 2022. 619-629. DOI: 10.46852/0424-2513.4.2022.28. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11990/1/Bilichenko-Bodnar-2022.pdf>
3. Регулювання інвестиційної діяльності банків. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.04/2015/Dis_Onikiyenko.pdf.
4. Ukrainian banks have become more resilient than before the start of full-scale war. URL: https://aub.org.ua/en/aub-analytics/expert-opinion/15360-ukrainski-banky-staly-stiikishymy-nizh-do-pochatku-povnomasshtabnoi-viiny-2?utm_source=chatgpt.com.
5. Deposits abound, loans are scarce: the banking paradox holding back ukraine's economy. URL: https://zn.ua/eng/deposits-abound-loans-are-scarce-the-banking-paradox-holding-back-ukraines-economy.html?utm_source=chatgpt.com.